

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУ ВИХОВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В ЛІНГВІСТИЧНИЙ ОСВІТІ

Інна Гончарова¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-126-8-40>

Процеси глобалізації в економічній, політичній, культурній сферах викликають змішання націй, зростання впливу засобів масової інформації та розширення комунікативних можливостей. Це ускладнює структурні зв'язки конкретних товариств і всієї спільноти в цілому. Мається на увазі культурна різноманітність тих чи інших областей і регіонів, процеси культурних запозичень і формування міжнаціональних загальнокультурних норм при одночасному поглибленні потреби в

---

¹ Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, Україна

культурному розмежуванні та самовизначенні. Спрямування світової спільноти та кожної держави на розширення та поглиблення діяльності по формуванню міжкультурної толерантної свідомості та поведінки, по вихованню віротерпимості, миролюбності, непримиренності до екстремізму набувають особливої важливості та сенсу.

Виховання толерантності визнано головним ціннісно-цільовим пріоритетом освіти XXI століття. Поставивши перед освітою, а значить і перед педагогічною наукою настільки важливе, але далеко не однозначне завдання, світова спільнота вимагає не тільки глибокого осмислення проблем толерантного виховання, а й вироблення відповідних теоретично обґрунтованих позицій, методологічних принципів, методів і прийомів організації, розробки стратегії та тактики реалізації нових програм по вихованню миролюбності та терпимості.

Не дивлячись на численні теоретичні та експериментальні дослідження проблем толерантності та толерантного виховання особистості, педагогічний зміст феномена терпимості і його місце в загальній структурі навчально-виховного процесу на сьогодні не достатньо чітко конкретизовані.

Традиційно толерантність трактувалася педагогічною наукою як терпимість, свідоме придушення в собі почуття неприязні до інакшості іншої людини. Зараз багато педагогів висловлюються проти індиферентної толерантності, поблажливо-байдужого ставлення до людей.

На нашу думку, міжкультурна толерантність як різновид толерантності належить до критеріїв моральної вихованості особистості: за наявності або відсутності даної моральної якості в моральній структурі особистості можна говорити про міру її моральної зрілості; високо моральна людина повинна володіти міжкультурною толерантною свідомістю та досвідом її поведінкової об'єктивації в умовах функціонування сучасного полікультурного суспільства.

Відзначимо, що обґрунтування певних критеріїв вихованості особистості, а також власне визначення поняття «критерій (моральної) вихованості» представляють проблему в педагогічній науці через неоднозначність та різноманітність його трактувань.

Процес іншомовної освіти, є одним з видів освіти взагалі та охоплює наступні складові [1, с. 54]:

1) пізнання, яке націлене на оволодіння культурологічним змістом іншомовної культури (сюди відноситься не тільки культура країни, власне факти культури, а й мова як частину культури);

2) розвиток, який націлений на оволодіння психологічним змістом іншомовної культури (здібності, психологічні функції);

3) вчення, яке націлене на оволодіння соціальним змістом іншомовної культури, соціальним в тому сенсі, що мовленнєві вміння засвоюються як засіб спілкування в соціумі, в суспільстві;

4) виховання, яке націлене на оволодіння педагогічним змістом іншомовної культури (етичний, моральний, етичний аспекти).

На нашу думку, саме виховний аспект (педагогічний зміст іншомовної культури) є одним із ключових у формуванні міжкультурної толерантності майбутніх фахівців в лінгвістичній освіті. Даний аспект полягає в тому, що навчання іншомовної культури використовується як засіб морального виховання саме таких його сутнісних складових, як: дбайливого ставлення до рідної культури та патріотизму (в процесі порівняння та аналізу двох культур, людина глибше пізнає свою рідну культуру, усвідомлюючи її багатогранність і змістовність); толерантного ставлення до особливостей іншої культури шляхом визнання культурних відмінностей і факту їх наявності в ієрархії будь-якої національної культури, осмислення причин існування таких відмінностей; почуття інтернаціоналізму й імунітету до націоналізму, ксенофобії, расизму, осмислення причин існування таких відмінностей; грають значну роль в становленні толерантної, морально зрілої особистості.

В рамках «концепції іншомовної освіти як концепції розвитку індивідуальності в діалозі культур» особливість лінгвістичної освіти у вихованні міжкультурної толерантності студентів університету полягає в діалектичному синтезі виховного впливу іншомовної освіти, що проявляється у формуванні у студентів властивостей активного міжкультурного комуніканта. Ця особливість характерна для цільової, змістовної й організаційно-дієвої констант лінгвістичної освіти [3, с. 146].

Так, розвиток індивідуальності, людини моральної, духовної в умовах міжкультурної взаємодії без виховання міжкультурної толерантності особистості неможливе.

Отже, виховання міжкультурної толерантності студентів – гармонійна і неодмінна цільова складова лінгвістичної освіти. Культурологічний характер використовуваного мовного матеріалу – не просто змістовне наповнення дисципліни «Іноземна мова», це основа духовного вдосконалення особистості, що досягає систему цінностей іншої культури, останньою проявляється в формуванні у свідомості особистості образу культури «іншого» – представника культури досліджуваної іноземної мови, який ціннісно рівнозначний образу культурного «Я» – представника рідної культурної спільності.

Методико-організаційна база лінгвістичної освіти представляє динамічний різноманітний комплекс пошукових, дослідницьких, комунікативних, особистісно-значущих форм для ілюстрування

необхідності та природності культурного ранжирування світу, для формування емоційно-ціннісного ставлення до фактів чужої культури, для вивчення норм і правил міжкультурного мовного етикету, для реального або імітованого міжкультурного діалогу.

Крім того, лінгвістична освіта – це спілкування іноземною мовою, яке само по собі – частина іншомовної культури. Нарешті, виховний потенціал лінгвістичної освіти проявляється в її принципах: мовно-розумової активності, особистісної індивідуалізації, ситуативності, функціональності та новизни, які в атмосфері іншомовної культури «втягають педагога та студентів у глибинне духовне спілкування, яке, по суті, і є виховним процесом» [2, с. 148].

Таким чином, лінгвістична освіта у своїх основних проявах виступає педагогічним ресурсом виховання міжкультурної толерантності майбутніх фахівців.

References:

1. Asmolov A. Gh. (2015) *Na puty k tolerantnomu soznanyju* [Towards a tolerant consciousness]. Moscow: Smysl. (in Russian)
2. Ghrushevcjka T. Gh. (2013) *Osnovy mizhkulturnoji komunikaciji* [Fundamentals of intercultural communication]. Kiev: JUNITI. (in Ukrainian)
3. Passov E. Y. (2011) *Iskusstvo obshhenyja* [The art of communication]. Moscow: Alfa. (in Russian)